

NOT: Açıktan vekil atananların sendika üyesi olup olmayacağı, SDS'den faydalanıp faydalanamayacağı ve diğer hususlar hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-10353878

13/09/2024

Konu: Görüş (Açıktan Vekil Atananlara Müteallik Hususlar)

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: ..... tarihli ve ..... sayılı yazı.

657 sayılı Kanuna göre açıktan vekâlet uygulamasına ilişkin görüş talep edilen ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesinde, "...

Ancak, ilkokul öğretmenliği (Yaz tatili hariç), tabiplik, dış tabipliği, eczacılık, köy ve beldelerdeki ebelik ve hemşirelik, mühendis ve mimarlık, veterinerlik, vaizlik, Kur'an kursu öğreticiliği, imam-hatiplik ve müezzin-kayyımlığa ait boş kadrolara Maliye Bakanlığının izni (mahallî idarelerde izin şartı aranmaz) ile, açıktan vekil atanabilir

..." hükmü yer almaktadır.

Vekâlet müessesesi geçici bir uygulama olup asıl olan kamu hizmetlerinin asaleten atanan memurlar eliyle gördürülmesidir. Gerek memurlar arasından atanan ve gerekse açıktan atananların idarelerin takdiri ile vekâlet görevinin sonlandırılması mümkündür. Açıktan vekil atanması hususunda belediye meclisinden karar alınmasına da gerek bulunmamaktadır.

Vekâleten bir göreve atanan kamu görevlisinin vekâlet görevinin sona erdirilmesi için vekâlete esas olan nedenin ortadan kalkması, boş kadroya asaleten atama yapılmış olması, vekâlet görevine atanan kamu görevlisinin vekâlet görevini layıkıyla yerine getirememesi veya vekâlet görevinin üzerinde kalmasında sakınca bulunduğu anlaşılmaması hallerinin bulunması gerektiği yerleşik Danıştay kararlarında vurgulanmıştır.

Örneğin Danıştay 3. Dairesinin 16.4.1982 tarihli ve E:1982/960, K:1982/929 sayılı kararında, "*Davacının vekaleten görevlendirildiği kadroya asaleten memur atanması sebebiyle vekalet görevinin sona erdirilmesinde mevzuata aykırı bir cihet bulunmamaktadır.*" denilmiştir.

Mezkûr Kanunun 175 inci maddesinde, "*Bir göreve vekaleten atanan memurlara vekalet edilen görevin kadro derecesinin birinci kademesinin üçte biri, açıktan atananlara ise (Köy ve kasaba imamlığı kadrolarına atananlara 146 ncı maddede yazılı asgari ücret aylık tutarından aşağı olmamak üzere) üçte ikisi verilir. Buldukları yerden başka bir yerdeki bir göreve vekalet suretiyle atananlara, Harcırah Kanununun geçici görevle başka yere gönderilenlere ilişkin hükümleri uygulanır.*

...

Açıktan vekil olarak atananlar bu Kanunla memurlara tanınan sosyal haklardan da yararlanırlar ve bunlara ödenecek vekalet aylığının hesabına memuriyet taban aylığı da dahil edilir." hükmü yer almaktadır. Yine mezkûr Kanunun 187 ila 213 üncü maddesinde sosyal haklar ve yardımlar ayrı ayrı düzenlenmiş olup yemek yardımı da bu maddelerde düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 2 nci maddesinde, "*Bu Kanun, Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamu iktisadî teşebbüslerinde, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara*

bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri hakkında uygulanır." hükmüne yer verilmiştir. Mülga Devlet Personel Başkanlığının 13.04.2010 tarihli ve 7095 sayılı görüş yazısında açıktan vekil atanmaların sendika üyesi olabileceği belirtilmiştir.

Ayrıca, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesinde, *"Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir. Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanunda öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilir sözleşmeyle belirlenir."* hükmü yer almaktadır. 657 sayılı Kanunun 86 ncı ve ek 8 inci maddesi kapsamında belediyelerde görev yapanların sosyal denge tazminatından yararlanamayacağı Sayıştay Başkanlığının yerleşik kararları ile açıklığa kavuşturulmuştur. Ancak Sayıştay Başkanlığı Kararlarında bahsi geçen 86 ncı maddeye ilişkin sınırlama diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlara ilişkin olup açıktan vekil atanmaların Yerel Yönetim Hizmetleri Kolunda sendika üyesi olabilecekleri hususu da dikkate alındığında bu personelin sosyal denge sözleşmesinden yararlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Yine, 24.12.2019 tarihli ve 30988 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Sınav ve Atama Yönetmeliğinin 1 inci maddesinde, *"(1) Bu Yönetmeliğin amacı; il özel idareleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri ve döner sermayeli kuruluşlara ilk defa memur olarak atanacaklara ilişkin usul ve esasları belirlemektir."* hükmü yer almaktadır. Mezkûr 86 ncı madde kapsamında açıktan vekil atanmaların bu durumları kamu kurum ve kuruluşlarına memur atanma açısından kazanılmış hak sayılmamakta olup belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerine ilk defa memur alım usulü mezkûr Yönetmelikte açıkça gösterilmiştir.

Bilgilerini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü